

УДК 929 : [93 : 28] (477) Пилипчук

**У ВИТОКІВ ІСТОРІЇ НАУКИ І ТЕХНІКИ В УКРАЇНІ:
О.Я. ПИЛИПЧУК (ДО 70-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)**

Любов Сухотеріна¹, Ірина Грушицька², Надія Рижєва³

^{1,2}Одеський національний політехнічний університет
Україна, 65044, м. Одеса, проспект Шевченка, 1
e-mail: ¹maybe@breezein.net; ²ira1973@breezein.net

³Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського
Україна, 54030, м. Миколаїв, вул. Нікольська, 24
e-mail: ryzheva.nadiya@gmail.com

Цього року відзначає свій 70-річний ювілей один з корифеїв вітчизняної історії науки і техніки – доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри екології та безпеки життєдіяльності Державного економіко-технологічного університету транспорту МОН України Олег Ярославович Пилипчук. Постать професора О.Я. Пилипчука є знаковою для розвитку історії науки і техніки у нашій країні. Чверть століття тому О.Я. Пилипчук першим в Україні захистив докторську дисертацію з історії науки і техніки. Подальша науково-організаційна, науково-педагогічна та науково-просвітницька діяльність вченого сприяла розвитку української історії науки і техніки, а сам Олег Ярославович визнається сучасниками одним із її

фундаторів [1-4].

О.Я. Пилипчук народився 13 серпня 1947 р. у селі Оришківці Гусятинського району Тернопільської області у звичайній селянській родині. Його батько – Ярослав Миколайович Пилипчук помер незадовго до народження молодшого сина внаслідок тяжких поранень, які він отримав на фронтах Другої світової війни. Виховувала сина мати Цецилія Петрівна, яка була беззаперечним авторитетом для сина. На формування світогляду молодого юнака великий вплив мав брат Ростислав, який був старшим від Олега на 11 років і протягом життя був найщирішим і найвідданішим другом Олега Ярославовича, авторитетом і прикладом для наслідування. Ростислав навчався у Черніве-

цькому державному університеті на філологічному факультеті. Олег обрав біологічний факультет, студентом якого він став 1965 р., у той час Ростислав вже скінчив аспірантуру [5]. 1970 року О.Я. Пилипчук закінчив Чернівецький державний університет за спеціальністю «Біологія та хімія» й отримав кваліфікацію «біолог, викладач біології та хімії» [6].

Педагогічну діяльність Олег Ярославович розпочав одразу після закінчення університету – у 1970-1973 рр. працював учителем Коцюбинської середньої школи Гусятинського району Тернопільської області. Талановитий педагог та обдарований науковець продовжив свій шлях в освіті на ниві вищої школи, проте зберіг духовний зв'язок з тим середовищем, де починалась його педагогічна діяльність. У 1994 р., вже в якості доктора наук, Олег Ярославович подав до Чикаго (фонд Дж. і К. Мак-артурів) проект «Формування радіобіологічної освіти школярів України» і в 1995 р. отримав закордонний грант. Ще чотири рази він отримував Соросівські гранти через фонд «Відродження» [2].

У науковій діяльності професора О.Я. Пилипчука доцільно виділити два основних етапи. Перший етап розпочинається 1973 року вступом до аспірантури Інституту зоології імені І.І. Шмальгаузена НАН України. Після успішного захисту кандидатської дисертації за темою «Морфологія та біомеханіка скелета попереково-крижового відділу хребта деяких ссавців» Олег Ярославович протягом 1976-1988 рр. працював у цій академічній науковій установі та займався винятково проблемами зоології та біології.

Другий етап науково-освітньої діяльності О.Я. Пилипчука розпочався 1988 р. Головним напрямом його наукових інтересів стала історія науки і техніки, яка вже майже 30 років посідає особливе місце у науковому доробку вченого. Від цього часу і до 1995 р. він працював спочатку асистентом, а потім старшим викладачем, доцентом Київського педагогічного університету імені М.П. Драгоманова [1].

У 1992 р. О.Я. Пилипчук захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора біологічних наук за спеціальністю «Історія науки і техніки» на тему: «Киевское общество естествоиспытателей, 1869-1929». Наукова новизна дисертації полягала насамперед у самій постановці проблеми: це цілісне дослідження становлення, організації наукової діяльності та внеску у розвиток природознавства Київського Товариства дослідників природи за шістьдесят років його існування. Тим самим

відкривався новий напрямок у вітчизняній історіографії, науково-теоретична та суспільна значущість якого зростала разом з поглибленням конкретних історичних досліджень. У дисертації поміж розв'язання основних завдань дослідження, О.Я. Пилипчук піднімає такі актуальні і нові на той час питання, як соціальна відповідальність вченого та гуманістична місія науки [7].

У 1995-1996 рр. О.Я. Пилипчук працював завідувачем відділу історії науки та освіти Інституту українознавства Київського університету, де започаткував дослідження історії науки і техніки як невід'ємної складової українознавства [1]. Від 26 червня 1996 р. Олег Ярославович Пилипчук працює у Державному економіко-технологічному університеті транспорту на науково-педагогічній посаді професора організованої ним кафедри екології та безпеки життєдіяльності. У 1997 р. він отримав диплом професора по цій кафедрі [6].

За час роботи у Державному економіко-технологічному університеті транспорту професор О.Я. Пилипчук зарекомендував себе як висококваліфікований викладач та ефективний організатор навчального процесу. О.Я. Пилипчук викладає дисципліни «Транспортна екологія», «Історія залізничного транспорту», «Цивільний захист» і проводить заняття на високому професійному рівні, застосовує сучасні методи практичної та теоретичної підготовки.

Науковий доробок професора О.Я. Пилипчука складає понад 400 наукових праць і 48 монографій, зокрема 5 одноосібних монографій, а також 11 навчально-методичних праць, серед яких 9 навчальних посібників і 2 підручники, 6 науково-біографічних і науково-популярних книг [6].

До сфери наукових інтересів Олега Ярославовича належить широке коло питань у галузях освіти, науки і техніки, зокрема питання новітніх екологічних технологій, безпеки життєдіяльності, охорони праці та цивільного захисту на залізничному транспорті. Але особливе місце у науковому доробку професора О.Я. Пилипчука належить дослідженню проблем історії науки і техніки у цілому й історії розвитку залізничного транспорту й історії біології зокрема. Олег Ярославович Пилипчук розробив та обґрунтував схему аналізу діяльності наукових товариств, модель сучасної наукової біографії вченого, новий підхід до розробки проблем транспортної екології [2, с. 136].

Вчений здійснює значну науково-організаційну роботу. На кафедрі екології та

безпеки життєдіяльності, яку він очолює у Державному економіко-технологічному університеті транспорту здійснюється підготовка кадрів вищої кваліфікації зі спеціальності «Історія науки і техніки». Для цього при кафедрі створено «Центр досліджень з історії науки і техніки імені О.П. Бородіна», фундатором і директором якого є О.Я. Пилипчук [6]. Завдяки зусиллям керівника центру встановленні плідні взаємозв'язки з усіма дослідницькими інституціями у галузі історії науки і техніки в Україні, а також із закордонними колегами [1].

Професор О.Я. Пилипчук є Головою спеціалізованої вченої ради К 26.820.02 із захисту кандидатських дисертацій за спеціальністю 07.00.07 – історія науки і техніки у Державному економіко-технологічному університеті транспорту (з 2006 по 2017 рр.), тривалий час був членом спеціалізованої вченої ради Д 26.189.02 у Центрі досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки імені Г.М. Доброва НАН України, а також заступником голови спеціалізованої вченої ради Д 26.001.01 зі спеціальностей 09.00.12 – українознавство та 07.00.07 – історія науки і техніки у Центрі українознавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка (2000-2005 рр.) [1].

У 1999-2010 рр. О.Я. Пилипчук був відповідальним редактором збірника наукових праць «Історія української науки на межі тисячоліть» (вийшло друком 50 випусків). З 2011 р. він очолює редколегію Збірника наукових праць «Історія науки і техніки». Також є членом редколегій наукових часописів: «Нариси з історії природознавства і техніки», «Наука та наукознавство», «Вісник Дніпропетровського університету: серія історія філософії та історії науки», «Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут. Тематичний випуск: Історія науки і техніки», «Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Серія: «Транспортні системи і технології»», «Історичні записки» Східноукраїнського національного університету, «Питання історії науки і техніки», «Історія науки і техніки», «Альманах історичних досліджень» (Одеса), «Историко-биологические исследования» (Санкт-Петербург) [1].

О.Я. Пилипчук обраний академіком кількох громадських академій. Він дійсний член Академії наук Вищої школи України та академік-секретар її відділення історії та методології освіти, науки і техніки (1997), академік Української академії наук національного прогресу

(1997), академік Міжнародної академії екології та безпеки життєдіяльності (Росія) (1999), академік Української аерокосмічної академії (2000), академік Української академії безпечної життєдіяльності (2004) [2, с. 137].

Працьовитість і відповідальність Олега Ярославовича, вимогливість до себе, колег, аспірантів, здобувачів і студентів, забезпечує високу результативність та якість праці науковця. Олег Ярославович був науковим консультантом чотирьох дисертантів, які здобули наукову ступінь доктора історичних наук – Ганни Володимирівни Дефорж, Олега Григоровича Стрелка, Михайла Миколайовича Рогожі, Ангеліни Анатоліївни Коробченко [8-11]. Під керівництвом професора О.Я. Пилипчука захищено 25 кандидатських дисертацій. Кандидатами наук стали його учні Лілія Ігорівна Демкович, Тетяна Валеріївна Пічкур, Василь Петрович Шуманський, Ірина Богданівна Ващенко, Віктор Юрійович Ратніков, Марія Михайлівна Корман, Олександра Степанівна Чубрей, Сергій Сергійович Сергієнко, Любов Дмитрівна Божко, Ольга Іванівна Трофимьяк, Олена Леонідівна Сорочинська, Сергій Михайлович Приймук, Юрій Васильович Крипак, Тетяна Федорівна Демченко, Оксана Віталіївна Євменчук, Алла Юріївна Білик, Ігор Іванович Сухенко, Людмила Вадимівна Дацків та ін. [12-29].

Науково-дослідницька програма, за якою працюють докторанти, аспіранти та здобувачі професора О.Я. Пилипчука у галузі історії науки і техніки має дві основні складові – історія біології та історія розвитку залізничного транспорту. Дисертаційні дослідження виконуються згідно тематичного плану Центру досліджень з історії науки і техніки імені О.П. Бородіна у Державному економіко-технологічному університеті транспорту МОН України за темою «Історія української науки в напрямках, школах і іменах» (номер державної реєстрації 0107U002218). Історія розвитку залізничного транспорту є новим напрямом досліджень з історії науки і техніки в Україні, засновником якого є професор О.Я. Пилипчук. Об'єктом дослідження виступає історія залізничного транспорту України. Предметом дослідження є питання становлення та функціонування українських залізниць, їх стратегічне, народногосподарське та культурне значення, зокрема концептуально-теоретичний і фактологічний внесок вчених, інженерів-залізничників і підприємців цих залізниць у розвиток залізничного транспорту та залізничного господарства України.

Напрямок досліджень з історії біології також

отримав потужний розвиток під керівництвом Олега Ярославовича. Аналіз досягнень учнів професора О.Я. Пилипчука дозволив дослідникам «з погляду оцінки масиву істинності випродукованого знання... говорити про початок формування наукового напрямку в історії окремої природознавчої науки – біології» [30, с. 12]. Автор попереднього твердження відзначає і з ним не можливо не погодитись, що «достатньо виразно та об'ємно цей напрям виокремлюється в середовищі київських науковців, які групуються навколо колоритної постаті відомого історика науки і техніки О.Я. Пилипчука, завідувача кафедри Державного економіко-технологічного університету транспорту» [30, с. 12]. На наше велике переконання, є всі підстави стверджувати, що ми є свідками становлення наукової школи професора О.Я. Пилипчука у галузі історії науки і техніки. Адже неформальний колектив дослідників на чолі з професором О.Я. Пилипчуком відповідає основним критеріям, які є загально визнаними провідними українськими істориками науки і техніки та за якими в українській історії науки прийнято ідентифікувати наукові школи, а саме – наявність наукового лідера дослідницького колективу, керівника школи; стиль роботи та стиль мислення; науково-дослідницька програма; особлива наукова атмосфера; висока кваліфікація дослідників, які групуються навколо лідера; значимість отриманих ними результатів у певній галузі науки, високий науковий авторитет у цій галузі [31, с. 1027-1028; 32, с. 13, 22].

Досягнення вченого на ниві науки й освіти відзначено державними нагородами: Нагрудний знак «Відмінник освіти України» (№ 57264, наказ МОН № 189-к від 13.03.2003 р.); нагрудний знак «Петро Могила» (№ 1218-к, наказ МОН № 184 від 2.12.2005 р.); відзнакою МВС України «За сприяння органам внутрішніх справ України» (№ 247 від 18.05.2006 р.); нагрудний знак «Почесний працівник транспорту України» (№ 2396, наказ Міністерства транспорту та зв'язку України № 157-0 від 12.05.2010 р.); нагрудним знаком «За вагомий особистий внесок у розвиток залізничного транспорту» (№ 0208, наказ Міністерства транспорту та зв'язку України № 278 від 1.11.2010 р.). За багаторічну сумлінну працю у вищій школі та за значні наукові досягнення Академія наук вищої освіти України нагородила медалями: імені Ярослава Мудрого (№ 44 від 26.12.2000 р.); Володимира Пулюя (№ 3 від 10.12.2012 р.); Олександра Богомольця (№ 8 від 19.12.2015 р.).

О.Я. Пилипчук користується повагою й авторитетом у колах наукового співтовариства та студентства. Він є мудрим наставником і порадиником для багатьох колег-науковців, а його батьківська турбота про своїх численних учнів заслуговує найщиріших слів подяки. Одеський осередок історії науки і техніки, кафедра політології Одеського національного політехнічного університету щиро вітає О.Я. Пилипчука з ювілеєм і зичить міцного здоров'я, всіляких гараздів і нових творчих здобутків на ниві історії науки і техніки та подальшої плідної науково-освітньої та науково-організаційної діяльності.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Скляр В.М. Наші ювіляри. Пилипчук Олег Ярославович / В.М. Скляр // Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ»: зб. наук. пр. Темат. вип.: Історія науки і техніки. – Харків: НТУ «ХПІ». – 2013. – № 10 (984). – С. 189-191.
2. Професор О.Я. Пилипчук (до 60-річчя від дня народження) // Наука та наукознавство. – 2007. – № 3. – С. 136-137.
3. Бандурка І. Олегу Ярославовичу Пилипчуку – 57 / Іван Бандурка // Історія української науки на межі тисячоліть. – 2004. – Вип. 15. – С. 21-41.
4. Пилипчук Олег Ярославович // Імена України: Біографічний щорічник: 2001. – К.: Фенікс, 2002. – С. 433.
5. Грицук В. Учителі історичної достовірності [Електронний ресурс] / Валентина Грицук // Кіно театр. – Режим доступу: http://www.ktm.ukma.edu.ua/show_content.php?id=1705
6. Державний економіко-технологічний університет транспорту. Кафедра «Екологія та безпека життєдіяльності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://detut.edu.ua/node/119>
7. Пилипчук О.Я. Киевское общество естествоиспытателей (1869-1929): автореф. дис... докт. биол. наук: 07.00.10 – История науки и техники / Олег Ярославович Пилипчук. – М., 1992. – 38 с.
8. Дефорж Г.В. Историко-научный анализ жизни и деятельности академика ВУАН М.В. Павловой (1854-1938) та її палеозоологічної школи в контексті розвитку біологічної науки: автореф. дис... докт. іст. наук: 07.00.07 / Ганна Володимирівна Дефорж; Держ. екон.-технол. ун-т транспорту. – К.: [Б.в.], 2016. – 43 с.
9. Рогожа М.М. Становлення та розвиток зоогеографічної науки в Україні (1859-1941): орнітологічний аспект: автореф. дис... докт. іст. наук: 07.00.07 / Михайло Миколайович Рогожа; Держ. екон.-технол. ун-т транспорту. – К.: [Б.в.], 2016. – 44 с.
10. Стрелко О.Г. Становлення та розвиток науки про залізничні станції та вузли (друга половина XIX – перша половина XX століть): автореф. дис... докт. іст. наук: 07.00.07 / Олег Григорович Стрелко, Держ. екон.-технол. ун-т транспорту. – К.: [Б.в.], 2015. – 42 с.
11. Коробченко А.А. Товариство дослідників природи при Харківському університеті (1869-1930): організаційні засади, наукова та культурно-просвітницька діяльність: автореф. дис... докт. іст. наук: 07.00.07 / Ангеліна Анатоліївна Коробченко, Держ. екон.-технол. ун-т транспорту. – К.: [Б.в.], 2016. – 45 с.
12. Демкович Л.І. Діяльність І.І. Шмальгаузена в контексті розвитку біологічної та сільськогосподарської науки XX століття: автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.07 / Лілія Ігорівна Демкович; Київ. нац. ун-т ім. Т.Г. Шевченка; Центр українознавства. – К., 2001. – 20 с.
13. Пічкур Т.В. Розвиток еволюційної теорії в Україні (друга половина XIX – перша чверть XX ст.): автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.07 / Тетяна Валеріївна Пічкур; Центр досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки імені Г.М. Доброва НАН України. – К., 2002. – 20 с.

14. Шуманський В.П. Діяльність І.А. Фещенка-Чопівського в контексті розвитку науки і техніки (перша половина ХХ ст.): автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.07 / Василь Петрович Шуманський; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка; Центр українознавства. – К., 2003. – 18 с.
15. Вашеняк І.Б. Діяльність П.М. Бучинського в контексті розвитку біологічної науки та освіти: автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.07 / Ірина Богданівна Вашеняк; Українська академія аграрних наук; Держ. наук. с.-г. бібліотека УААН. – К., 2005. – 21 с.
16. Ратніков В.Ю. Діяльність І.І. Пузанова в контексті розвитку біологічної науки ХХ століття: автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.07 / Віктор Юрійович Ратніков; Держ. наук. с.-г. бібліотека УААН. – К., 2005. – 24 с.
17. Корман М.М. Науковий доробок В.О. Караваєва в галузі зоології та гідробіології (кінець ХІХ – перша третина ХХ століття): автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.07 / Марія Михайлівна Корман; Українська академія аграрних наук; Держ. наук. с.-г. бібліотека УААН. – К., 2006. – 20 с.
18. Чубрей О.С. Науковий доробок М.О. Зарудного в зоологічній науці (остання чверть ХІХ – початок ХХ століття): автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.07 / Олександра Степанівна Чубрей; Українська академія аграрних наук; Держ. наук. с.-г. бібліотека УААН. – К., 2006. – 20 с.
19. Сергієнко С.С. Історико-науковий аналіз діяльності професора О.О. Коротнева в контексті розвитку біологічної науки (остання чверть ХІХ - початок ХХ століття): автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.07 / Сергій Сергійович Сергієнко; В.о. НАН України. Центр дослідж. наук.-техн. потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва. – К.: [Б.в.], 2006. – 21 с.
20. Божко Л.Д. Становлення та розвиток географічної науки на Харківщині (друга половина ХІХ – перша половина ХХ століття) автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.07 / Любов Дмитрівна Божко; Центр досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки імені Г.М. Доброва НАН України. – К., 2005. – 21 с.
21. Трофим'як О.І. Історія становлення та функціонування ліній Донецької залізниці (1861-1917 рр.): автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.07 / Ольга Іванівна Трофим'як; В.о. Держ. екон.-технол. ун-т транспорту. – К.: [Б.в.], 2008. – 20 с.
22. Сорочинська О.Л. Діяльність О.С. Раєвського (1872-1924 рр.) в контексті розвитку залізничного транспорту: автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.07 / Олена Леонідівна Сорочинська; В.о. Держ. екон.-технол. ун-т транспорту. – К.: [Б.в.], 2010. – 20 с.
23. Приймук С.М. Історія становлення та функціонування Південних залізниць (1868-1917 рр.): автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.07 / Сергій Михайлович Приймук. – К.: Б.в., 2010. – 19 с.
24. Крипак Ю.В. Історично-науковий аналіз становлення та функціонування Придніпровської залізниці (друга половина ХІХ – початок ХХ століття): автореф. дис... канд. іст. н.: 07.00.07 / Юрій Васильович Крипак; Міністерство транспорту та зв'язку України, Київський університет економіки і технологій транспорту. – К.: [Б.в.], 2007. – 20 с.
25. Демченко Т.Ф. Діяльність М.А. Белелюбського (1845-1922) в контексті розвитку транспортної науки і техніки (кінець ХІХ ст. – початок ХХ ст.): автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.07 / Тетяна Федорівна Демченко, Держ. екон.-технол. ун-т транспорту. – К.: [Б.в.], 2009. – 20 с.
26. Євменчук О.В. Роль часопису «Журнал Міністерства шляхів сполучення» у розгортанні наукових досліджень з техніки залізничного транспорту: 1865-1875 рр.: автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.07 / Оксана Віталіївна Євменчук; Міністерство транспорту та зв'язку України, Держ. екон.-технол. ун-т транспорту. – К.: Науковий світ, 2010. – 22 с.
27. Білик А.Ю. Роль О.В. Ліверовського в розбудові транспортних комунікацій (кінець ХІХ – перша половина ХХ ст.): автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.07 / Алла Юріївна Білик; Держ. екон.-технол. ун-т транспорту. – К.: [Б.в.], 2010. – 20 с.
28. Сухенко І.І. Діяльність професора В.В. Салова (1839-1909) в контексті розвитку гідротехніки та залізничного транспорту: автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.07 / Ігор Іванович Сухенко; Держ. екон.-технол. ун-т транспорту. – К.: [Б.в.], 2014. – 22 с.
29. Дацків Л.В. Становлення та розвиток біотехнології рослин в Україні: автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.07 / Людмила Вадимівна Дацків; Центр досліджень з історії науки і техніки ім. О.П. Бородіна, Держ. екон.-технол. ун-т транспорту. – К.: [Б.в.], 2017. – 23 с.
30. Рогожа М.М. Цілісність розвитку української зоогеографії: орнітологічний аспект / М.М. Рогожа // Питання історії науки і техніки. – 2013. – № 1. – С. 11-20.
31. Храмов Ю.А. Історія фізики / Ю.А. Храмов. – К.: Фенікс, 2006. – 1175 с.
32. Храмов Ю.А. Научные школы в физике / Ю.А. Храмов. – К.: Наукова думка, 1987. – 400 с.
33. Храмов Ю.А. Научный лидер и его характерные черты / Ю.А. Храмов // Наукоеведение и информатика. – 1986. – Вып. 27. – С. 81-91.

Сухотеріна Любов, Грушицька Ірина, Рижєва Надія У витоків історії науки і техніки в Україні: О.Я. Пилипчук (до 70-річчя від дня народження)

13 серпня 2017 р. виповнюється 70 років з дня народження відомого українського історика науки і техніки, доктора біологічних наук, професора, завідувача кафедри екології та безпеки життєдіяльності Державного економіко-технологічного університету транспорту МОН України Олега Ярославовича Пилипчука. У статті розглядається науково-організаційна, науково-педагогічна та науково-просвітницька діяльність вченого, висвітлено основні етапи наукової діяльності, проаналізовано науковий доробок, зроблено висновок щодо формування наукової школи професора О.Я. Пилипчука у галузі історії науки і техніки.

Ключові слова: О.Я. Пилипчук, Київ, Державний економіко-технологічний університет транспорту, історія науки і техніки, історія залізничного транспорту, історія біології, наукова школа

Сухотеріна Любовь, Грушицкая Ирина, Рыжева Надежда У истоков истории науки и техники в Украине: О.Я. Пилипчук (к 70-летию со дня рождения)

13 августа 2017 г. исполняется 70 лет со дня рождения известного украинского историка науки и техники, доктора биологических наук, профессора, заведующего кафедрой экологии и безопасности жизнедеятельности Государственного экономико-технологического университета транспорта МОН Украины Олега Ярославовича Пилипчука. В статье рассматривается научно-организационная, научно-педагогическая и научно-просветительская деятельность ученого, освещены основные этапы научной деятельности, проанализировано научное наследие, сделан вывод о формировании научной школы профессора О.Я. Пилипчука в области истории науки и техники.

Ключевые слова: О.Я. Пилипчук, Киев, Государственный экономико-технологический университет транспорта, история науки и техники, история железнодорожного транспорта, история биологии, научная школа

Suhoterina Lyubov, Hrushytska Irina, Ryzheva Nadiya At the origin of the history of science and technology in Ukraine: O. Pylypchuk (to the 70th anniversary of his birthday)

In 13th August, 2017 it marks the 70th anniversary of the birth of the famous Ukrainian historian of science and technology, Doctor of Biological Sciences, Professor, Head of the Department of Ecology and Life Safety of the State Economics and

Technology University of Transport of the Ministry of Education of Ukraine of Oleg Pylypchuk.

O. Pylypchuk was the first in Ukraine who defended the doctoral dissertation on the history of science and technology. In the article it is viewed the scientific-organizational, scientific-pedagogical and scientific-educational activity of the scientist, highlighted the main stages of scientific activity, analyzed the scientific potential, concluded the formation of the scientific school of Professor O. Pylypchuk in the field of the history of science and technology.

Professor O. Pylypchuk is the author and co-author of more than 400 scientific works and 48 monographs, including 5 monographs. Oleg Pylypchuk's sphere of scientific interests includes a wide range of issues in the fields of education, science and technology, in particular biology, zoology, advanced environmental technologies, safety of life, labour protection and civil defence in railway transport. But a special place in the scientific work of Professor O. Pylypchuk belongs to the study of the problems of the history of science and technology in general and the history of the development of railway transport and the history of biology in particular. He is the founder of a new area of research in the Ukrainian history of science and technology – the history of the development of railway transport. Oleg Pylypchuk developed and substantiated a scheme for analyzing the activities of scientific societies, a model of a modern scientific biography of a scientist, a new approach to the development of transport ecology problems. He prepared 4 Doctors and 25 Candidates of historical sciences.

Keywords: *O. Pylypchuk, Kyiv, State Transport and Technological University, history of science and technology, history of railway transport, history of biology, scientific school*

Рецензенти:

Михайлуца М.І., д.і.н., професор

Тригуб О.П., д.і.н., професор

Надійшла до редакції 04.07.2017 р.